

Kansanedustajat dataistuvassa maailmassa

Tutkimuspohjaiset suositukset
päätöksenteon ja kehittämisen tueksi

IDA

intimiys datavetoisessa kulttuurissa

Dataistuminen ja sen vaikutukset

Yhteiskuntamme *dataistuu* - yhä suurempi osa tavallisen elämämme toiminnoista käännetään datasyötteeksi. Arkemme kuluttamisesta terveyteen ja keskinäiseen vuorovaikutukseen on datan läpäisemää.

Jokapäiväisessä elämässä on helppo ajatella olevansa somealustojen *käyttäjä*. Prosessi on kuitenkin kahdensuuntainen: alustat käyttävät samalla myös *meitä*.

Kansanedustajat ovat julkisen toimensa puolesta keskeisessä asemassa dataistuvan kulttuurin vaikutuksia tarkasteltaessa. Mitä kansanedustajan on syytä hahmottaa dataistuvasta arjestaan? Kuinka verkkoalustat vaikuttavat kansanedustajan työhön ja viestintään sekä koko politiikan kenttään? Kuinka eduskunta voi tukea eduskuntaryhmiä dataistuvassa maailmassa?

Tässä dokumentissa kerromme mitä politiikan kentällä toimivien tulee ymmärtää datan läpäisemän maailman lainalaisuuksista.

Suosituksien koostettu laajemmasta kansanedustajien digitaalista arkea käsittelevästä [raportistamme](#). Raportin lähdeaineistona on 22 kansanedustajan, 9 kansanedustajan avustajan ja 9 puolueen tai eduskuntaryhmän viestinnän työntekijän haastattelut loka-joulukuussa 2020.

9

tutkimuspohjaisia faktaa

1. Kansanedustajille poliittinen viestintä sosiaalisessa mediassa on itsestään selvää. Erilaiset alustat ovat läpileikkaavasti läsnä poliitikon työssä ja vapaa-ajassa murtaen niiden välistä rajaa. Some luo uudenlaista suhdetta yhtäältä demokratian toteutumiseen, toisaalta poliitikon omaan näkyvyyteen.
2. Sosiaalisen median sisäiset toimintalogiikat ohjaavat poliittista viestintää.
3. Dataistuva politiikan kenttä altistaa kansanedustajat yhä useammin myös verkkovihalle. Tämä vaatii kansanedustajilta jatkuvaa uhkien ja riskien arviointia.
4. Danan läpäisemää poliitikon työtä on tärkeä tarkastella myös eduskunnan työkultuurin näkökulmasta. Toimiva digitaalinen infrastruktuuri edistää myös toimivaa kansanedustajan työtä.
5. Poliitikot liikkuvat useilla eri alustoilla soveltaen kuhunkin sopivia äänensävyjä ja toimimisen tyylejä. Alustat myös ehdollistavat sisältöjä; sometoimintaa sovitellaan alustojen algoritmeihin.
6. Alustojen käyttö vaatii kansanedustajalta tunnettyötä - omien tunteiden hallintaa, muiden reaktioiden ennakoimista ja itsensä suojaamisen strategioita.
7. Dataistumisen politiikkaan ulottuvien vaikutusten arvioinnissa keskeistä on havaita, etteivät somealustat lähtökohtaisesti perustu demokratian vahvistamiselle, vaan niiden toimintalogiikan ytimessä on taloudellinen hyöty.
8. Kehityssuunta voi luoda uudenlaisia ristiriitoja ja ongelmia, jotka prosessin ytimessä olevien ammattipoliitikkojen ja muiden poliittisen kentän avaintoimijoiden on syytä tiedostaa.
9. 2020-luvun viestinnällinen muutos vaikuttaa merkittävästi myös kansanedustajien työssä jaksamiseen. Tähän tuleekin kiinnittää erityistä huomiota.

Suosituksset

Kansanedustajien digitaalista arkea käsitelleiden haastattelujen perusteella esitämme seuraavaa:

Eduskunnan tulee instituutiona huolehtia siitä, että

1. Kansanedustajilla on kyllin hyvät laitteet, verkkoyhteydet ja ohjelmistollinen infrastruktuuri alustoituneessa, monipaikkaisessa ja monimediaalisessa poliittisessa julkisuudessa toimimiseen. Osana ohjelmistoinfrastruktuuria jokaisella kansanedustajilla tulee olla käytössään toimiva, henkilökohtaista dataa suojeleva mutta joustavan poliittisen viestinnän salliva tietoliikennesalaus.
2. Kansanedustajat koulutetaan ja valmennetaan tietoturvan käytäntöihin, suojaamaan omia tietojaan sekä ymmärtämään dataistumisen merkitykset digitaalisten sovellusten ja alustojen käyttäjänä: millaista datan keruuta työkäytössä olevat palvelut, sovellukset ja alustat tarkoittavat ja miten yksittäinen käyttäjä voi datan keruuseen vaikuttaa.
3. Uusille kansanedustajille tarjotaan viestintäkoulutusta eri sovellusten ja alustojen käyttöön, niiden erityisiin ominaispiirteisiin sekä mediaeettisiin kysymyksiin.
4. Kansanedustajat opastetaan tunnistamaan verkkohäirinnän erilaiset taktiikat, ja heille tiedotetaan toimintaohjeista häirintätilanteissa: kehen otetaan yhteyttä, miten tilanteet dokumentoidaan ja mistä saa mihinkin tilanteeseen tukea.

Puolueiden ja eduskuntaryhmien tulee

1. Huolehtia riittävästä viestinnällisestä tuesta ja avustajaresursseista omille kansanedustajille.
2. Tiedostaa alustoituneen poliittisen julkisuuden aiheuttamat aika- ja muut paineet yksittäisille kansanedustajille ja tukea heitä siinä.

Kansanedustajien tulee kollektiivina

1. Edistää moniarvoista ja inklusiivista poliittista keskustelua.
2. Ehkäistä häirintää ja vihapuhetta.
3. Edistää dataoikeuksia ja reilun datan pelisääntöjä.
4. Tehdä julkisen sektorin datan keruun suhteen vastuullisia, läpinäkyviä linjauksia.

Jokaisen kansanedustajan on syytä

1. Huolehtia omasta tietoturvasta.
2. Pohtia avustajan ja lähipiirin kanssa, millaisia sovelluksia on oman poliittisen toiminnan kannalta mielekästä ja ajankäytöllisesti kestävää ottaa käyttöön.
3. Pohtia edustajakollegoiden ja lähipiirin kanssa, millaiset datakäytännöt ovat eettisesti kestäviä.

Lisätietoa

Tutustu julkaisuunne *Datan alaiset? Kansanedustajien digitaalinen arki*:
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1986-1>.

Tutkimus on osa Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamaa *IDA - Intiimiys datavetoisessa kulttuurissa* -tutkimushanketta (2019–2022), jossa neljän yliopiston voimin tutkitaan datavetoisen kulttuurin vaikutusta sosiaalisiin rooleihin ja suhteisiin sekä niihin liittyviä haavoittuvuuksia. Hankkeissa tutkitaan ja kehitetään demokraattisia tapoja henkilökohtaisen datan hallitsemiseen, suojaamiseen, jakamiseen ja käyttöön. Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekuntaan sijoittuvassa työpaketissa ”Politisoidut intiimiydet” keskitymme selvittämään dataistumisen ja alustoitumisen merkityksiä julkisten ammattien kannalta.
Lue lisää: www.dataintimacy.fi